

gekozen woonplaats, zodat van enig rechtsmisbruik geen sprake kan zijn.

O.V.B.

Hof van Cassatie 7 juni 2012

Zaak: C.11.0498.N

VERJARING (BURGERLIJK RECHT)

Stuiting en schorsing

PRESCRIPTION (DROIT CIVIL)

Interruption et suspension

Een koper had in zijn inleidende dagvaarding voor de rechtbank van koophandel te Gent de terugbetaling gevorderd van de helft van de prijs van aangekochte goederen, echter zonder interesten op dit bedrag. De rechtbank van koophandel veroordeelde eiseres in cassatie tot betaling van een provisie en verwees de zaak, in afwachting van overlegging van bepaalde stukken, naar de bijzondere rol. Het hof van beroep te Gent bevestigde het vonnis en stelde bovendien dat de eerste rechter zijn rechtsmacht niet volledig uitputte wat de interest betrof.

Krachtens artikel 2244 BW stuit een dagvaarding voor het gerecht de verjaring tot het tijdstip waarop een definitieve beslissing wordt uitgesproken. Het Hof bevestigt in zijn arrest van 7 juni 2012 zijn eerdere rechtspraak (zie o.m. Cass. 7 mei 2001, *Arr.Cass.* 2001, afl. 5, 819): een dagvaarding stuit de verjaring van de vordering die ze inleidt alsook deze die daarin virtueel inbegrepen is, in casu de interesten. Deze stuiting duurt voort tijdens het gehele geding en dit tot op de dag van de uitspraak van het vonnis of arrest dat een einde maakt aan het geding.

O.V.B.

Hof van Cassatie 28 juni 2012

Zaak: C.11.0744.N

DWANGSOM

Algemeen

ASTREINTE

Généralités

Artikel 1385bis Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechter op vordering van één der partijen de wederpartij kan veroordelen tot betaling van een dwangsom voor het geval de hoofdveroordeling niet wordt voldaan. Overeenkomstig artikel 1385quater van hetzelfde wetboek komt de dwangsom, eenmaal verbeurd, ten volle toe aan de partij die de veroordeling heeft verkregen en kan deze partij de dwangsom ten uitvoer leggen krachtens de titel waarbij zij is vastgesteld.

Volgens het Hof van Cassatie volgt uit deze bepalingen dat de veroordeling om iets te doen en de eventuele modaliteiten ervan, waaraan een dwangsom wordt gekoppeld, voldoende nauwkeurig dienen te worden geformuleerd door de dwangsomrechter. De veroordeling tot de overlegging van *'alle vennootschapsdocumen-*

ten en boeken' en *'alle nuttige documenten en stukken met het oog op de uitoefening van de onderzoeksbevoegdheden van (de eiseres)'* zijn te vaag en laten verweersters, noch de beslagrechter, toe te controleren of de verplichtingen werden nageleefd, zodat de dwangsom niet kon worden verbeurd.

O.V.B.

Cour de cassation 29 juin 2012

Aff.: C.11.0522.F

OBLIGATIONS CONVENTIONNELLES

Effets des conventions à l'égard des tiers – Tierce complicité rupture contrat

VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMST

Gevolgen overeenkomst t.a.v. derden – Derde-medeplichtige contractbreuk

Un contrat de placement de jeux de hasard entre la société Unibox Games et l'exploitant d'un café contenait une clause d'exclusivité obligeant l'exploitant à la faire respecter également par un éventuel repreneur de l'établissement. L'exploitant ayant cédé son fonds de commerce à un repreneur, celui-ci avait toutefois contracté avec un autre distributeur des jeux de hasard, la société KTC, qui avait placé ses propres jeux dans l'établissement.

La cour d'appel de Liège avait condamné le cédant pour faute contractuelle (non-respect de la clause) et avait retenu la responsabilité pour tierce complicité à rupture de contrat non seulement dans le chef du repreneur (qui connaissait le contrat avec Unibox) mais également dans le chef de la société KTC qui, selon la cour d'appel, ne pouvait ignorer celui-ci dès lors qu'elle avait placé ses jeux alors que ceux de son concurrent s'y trouvaient encore. La cour d'appel avait précisé qu'il y a faute du tiers *"même si ce tiers n'a pas été en contact direct avec le débiteur de la convention violée"* en indiquant que la circonstance que le repreneur est lui-même tiers complice n'exclut pas que la société KTC qui conclut avec lui le soit également.

La Cour de cassation casse la condamnation de la société KTC en raison de tierce complicité à rupture de contrat. La Cour constate que cette société n'avait agi qu'avec le repreneur (non lié par un contrat) et non avec le cédant (le cocontractant fautif). La Cour de cassation laisse ainsi entendre que la tierce complicité à rupture de contrat, suppose un lien direct entre le tiers et le cocontractant fautif.

La théorie de la tierce complicité à rupture de contrat n'étant qu'une application de la responsabilité extracontractuelle (art. 1382 du Code civil) l'on peut se demander si une tierce complicité indirecte, comme celle reprochée à la société KTC (en réalité donc la tierce complicité à la tierce complicité à la rupture d'un contrat) ne peut pas

être considérée comme fautive au même titre que la tierce complicité ‘directe’, comme l’a relevé la cour d’appel. Peut-être l’arrêt n’aurait-il pas été cassé si la cour d’appel s’était bornée à qualifier le même comportement de la société KTC comme une faute extracontractuelle, sans évoquer expressément la ‘tierce complicité’. Exclure a priori la responsabilité d’un tiers ayant participé à la violation d’un contrat en raison de son lien éloigné ou indirect avec le contrat violé nous semblerait excessif.

O.V.B.

Hof van Cassatie 5 april 2012

Zaak: C.11.0430.N, www.juridat.be

ARBITRAGE

Handelsagentuur

ARBITRAGE

Agence commerciale

Het Hof van Cassatie herbevestigde eerder al in zijn arrest van 3 november 2011 dat een rechter arbitrage kan uitsluiten wanneer het recht dat partijen gekozen hebben voor hun handelsagentuurovereenkomst geen gelijkaardige bescherming biedt als de wet van 2 juni 1995 (zie *TBH* 2012, 2012/5, p. 527). In die zaak hadden partijen gekozen voor het recht van Québec.

In het arrest van 5 april 2012 komt opnieuw quasi dezelfde vraag aan de orde. Ditmaal hadden partijen echter gekozen voor het Bulgaars recht, in combinatie met arbitrage door de Arbitragekamer bij de Bulgaarse kamer van koophandel en industrie te Sofia. Wat handelsagentuur betreft, is het Bulgaars recht – net zoals het Belgisch recht – een omzetting van de Europese richtlijn 86/653/EEG.

Het hof van beroep oordeelde dat het Bulgaars recht aan de agent de minimale bescherming biedt van deze richtlijn. Daarom zou de vaststelling dat het Bulgaars recht de agent niet volledig dezelfde bescherming biedt als de Belgische wet irrelevant zijn.

De eiser vocht deze beslissing aan. Ten eerste zouden niet enkel de minimale bepalingen van de EU-richtlijn behoren tot de regels van Belgisch dwingend recht. Hetzelfde zou ook gelden voor andere artikelen van de Belgische wet, ook in zoverre zij een ruimere bescherming bieden dan de richtlijn. Door anders te oordelen zou het hof van beroep de Belgische wet en artikel 7 van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 (het zogenaamde ‘EVO’) geschonden hebben. Dit zou verder een inbreuk zijn op het Verdrag van New York, nu dit laatste de rechter toelaat om de arbitrageovereenkomst te toetsen aan zijn eigen dwingend recht.

Het Hof van Cassatie bouwt in navolging van de conclusie van advocaat-generaal Dubrulle zijn redenering in stappen op.

Ten eerste herhaalt het Hof dat artikel 2 van het Verdrag van New York niet uitsluit dat de rechter die gevat wordt voor een geschil betreffende een contract dat door de wil van de partijen onderworpen is aan een vreemde wet, de toepassing van een overeenkomstig die vreemde wet geldig arbitragebeding afwijst. Het Hof voegt daaraan toe dat een dergelijke afwijzing slechts kan gebeuren op grond van een rechtsregel uit de *lex fori* die het voorwerp van het geschil op zich niet vatbaar acht voor arbitrage.

Vervolgens citeert het Hof de artikelen 18, 20 en 21 van de Belgische wet op de handelsagentuur en stelt dat deze artikelen als bepalingen van dwingend recht dienen te worden aanzien “en dit omwille van het dwingend karakter van de richtlijn” die ze omzetten. Uit artikel 27 van de wet, dat bepaalt dat de activiteit van een handelsagent met hoofdvestiging in België onderworpen is aan de Belgische wet en behoort tot de bevoegdheid van de Belgische rechtbanken, besluit het Hof dat het de bedoeling is de Belgische handelsagent de bescherming te bieden van de dwingende bepalingen van de Belgische wet, ongeacht het op de overeenkomst toepasselijk recht.

Vraag is dan hoe de confrontatie tussen de keuze voor het recht van een andere Europese lidstaat zich verhoudt tot de toepassing van het dwingend recht. Het Hof verwijst ter zake naar de artikelen 3 (rechtskeuze) en 7.2 (dwingend recht) van het EVO en komt tot het besluit dat in deze context enkel het Hof van Justitie bevoegd is deze verdragsbepalingen uit te leggen.

Zoals advocaat-generaal Dubrulle het terecht verwoordt, is de kernvraag of indien de wet van een EU-lidstaat die de omzetting is van een Europese richtlijn, welke de mogelijkheid biedt om een verdergaande bescherming te garanderen dan het minimum van de richtlijn, deze verdergaande (dwingende) bescherming in toepassing van artikel 7.2 EVO kan worden doorgezet tegen het gekozen recht van een andere EU-lidstaat in.

Vooralsnog was er geen eenduidig antwoord in rechtspraak en rechtsleer (zie het overzicht van advocaat-generaal Dubrulle).

Het Hof van Cassatie formuleert de prejudiciële vraag als volgt:

“Moeten, mede in acht genomen de kwalificatie naar Belgisch recht van de in het geding zijnde artikelen 18, 20 en 21 van de wet van 13 april 1995 betreffende de handelsagentuurovereenkomst als bepalingen van bijzonder dwingend recht in de zin van artikel 7.2 EVO, de artikelen 3 en 7.2 EVO, al dan niet in samenhang gelezen met richtlijn 86/653/EEG van de Raad van 18 december 1986 inzake de coördinatie van de wetgevingen in de lidstaten inzake zelfstandige handelsagenten, aldus worden uitgelegd dat zij toelaten dat de bepalingen van bijzonder dwingend recht van het land van de rechter die een ruimere bescherming bieden dan het door richtlijn 86/653/